

ΠΑΣΧΑ ΣΤΟ ΠΑΛΙΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟ

Μνήμες και παραστάσεις από το παρελθόν

γράφει ο

Σωτήριος Δ. Μασταγκάς

(Στο Λιτόχωρο οι ημέρες του Πάσχα γιορτάζονται με τον δικό τους ξεχωριστό τρόπο. Έθιμα και παραδόσεις ζωντανεύουν στην πλουσιότερη σε λαογραφικές εκδηλώσεις γιορτή της Χριστιανοσύνης.

Καθώς η Ανάσταση είναι η μεγαλύτερη γιορτή της θρησκείας μας, αποτελώντας τη βάση της ίδιας της πίστης και θεολογίας, ολόκληρος ο επί της γης Ελληνισμός γιορτάζει παραδοσιακά το Πάσχα, δείχνοντας τόσο τη θρησκευτική του ευλάβεια, όσο και την αδιάκοπη συνέχεια του έθνους μας.

Οι παρακάτω ανταποκρίσεις και περιγραφές των ετών 1936 και 1937 είναι δημοσιευμένες σε εφημερίδες της Θεσσαλονίκης. Παρατίθενται χωρίς περικοπή.)

ΕΙΣ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ. Απρίλιος.- Μετά εξαιρετικής επιτυχίας ετελέσθησαν όλες οι ακολουθίες της Μεγάλης Εβδομάδος εις τον Μητροπολιτικόν ναόν του Αγίου Νικολάου, ιδιαιτέρως δε η ακολουθία της Μ. Παρασκευής, χάρις εις το μουσικόν τάλαντο των δύο ιεροψαλτών κ. Γρ. Βλαχοπούλου και Ιω. Καλιακούδα.

Εγένετο και θείον κήρυγμα υπό του ιεροσπουδαστού κ. Διονυσίου Παπαδημητρίου σχετικών με τα πάθη του Χριστού. Οι εκκλησιαζόμενοι συνεχάρησαν τον νεαρόν σπουδαστήν και εξέφρασαν την ικανοποίησιν των διά το έργον της ιερατικής σχολής της Αγίας Αναστασίας και διά τους διδάσκοντας εις αυτήν, διά την καλήν κατάρτισιν των μαθητών των, οι οποίοι θα πληρώσουν μέγα κενόν εις τα χωρία και τας κωμοπόλεις, όπου σπανίως οι χριστιανοί ακούν τον θείον λόγον και ως εκ τούτου ίσως παρεκκλίνουν εκ της χριστιανικής οδού. Τιμή λοιπόν εις την Μακεδονίαν δια το ίδρυμά της, εις καιρόν που έχει μολυνθεί από τα αντεθνικά κηρύγματα των ξένων προπαγανδών, στόχος των οποίων είνε η ορθόδοξος ανατολική εκκλησία.

Ο στολισμός των επιταφίων του Λιτοχώρου δεν υστέρησε χάρις εις τας προσπάθειας των κυριών και δεσποινίδων μας. Πλούσιος εις διάκοσμον ήτο ο επιτάφιος του Αγίου Νικολάου όστις εγένετο υπό των δεσποινίδων Κατ. Τριανταφύλλου, Μαρ. Ανδριά, Μερόπη και Παρ. Παναγιωτοπούλου και υπό της μικράς Βασ. Τσίρου.

Πολύ καλά στολισμένος ο επιτάφιος του Αγίου Δημητρίου, χάρις εις τας διδας Μαρίκαν Βάρκα, Βούλαν Αναγνωστοπούλου, Βασιλείαν Τσιτσιρίκου, Μαρίκαν και Κατίνα Γκουντέλια. (ΦΩΣ 17-4-1936)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Η κίνησις των επιταφίων μας

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ. Απρίλιος. Με εξαιρετικήν επιτυχίαν διεκοσμήθη εφέτος ο επιτάφιος του Αγίου Δημητρίου. Προς τούτο ανέλαβον τον στολισμόν αι δες Μαρίκα Βάρκα, Μαρίκα Γκουντέλια, Κορτέσα Γκουντέλια, Βασιλεία Τσιτσιρίκου, Βούλα Αναγνωστοπούλου, Αντιγόνη Μόσχοβα, Μαρίκα Καλτέκη, Μαρίκα Φρασιόλα, Θεοδώρα Γκουντάρα και Κατίνα Γκουντέλια, αι οποίαι κατέβαλον κάθε δυνατήν προσπάθειαν, ώστε να επιτύχουν μίαν ωραίαν, σεμνήν και επιβλητικήν εμφάνισιν. Ξεχωρίζουν τα τεχνητά στεφάνια των δεσποινίδων Μαρίκας και Βασιλείας Βάρκα κρίναι ολόλευκοι εξ οργαντίνας (πραγματικόν αριστούργημα), Βούλας Αναγνωστοπούλου τριαντάφυλλα λευκά και ροζ εξ οργαντίνας (αληθινόν κομφοτέχνημα) και του γκρουπ των δων Βασιλείας Τσιτσιρίκου, Ελένης Γκουντέλια, Μαρίκας Καλτέκη, Μερόπης Γκουντέλια και Φρασιόλα, γαρδένιες κατάσπρες.

Η ακολουθία της Μεγ. Παρασκευής εψάλη με μεγάλην κατάνυξιν προεξάρχοντος του αρχιμανδρίτου κ. Παπακωνσταντίνου Τσιτσιρίκου.

Όλως εξαιρετική υπήρξεν η συρροή ευλαβών χριστιανών κατά τας εσπερινάς ώρας και η θριαμβευτική επιτυχία της Γ' στάσεως των εγκωμίων υπό της επί τούτο συστηθείσης χορωδίας του κ. Γ. Βασιλείου. Ωσαύτως τας δύο πρώτας στάσεις έψαλαν οι μαθηταί και αι μαθήτραι των δύο ανωτέρων τάξεων του Β' Δημοτικού σχολείου με αρκετήν επιτυχίαν υπό την διεύθυνσιν του κ. Δ. Αξατσίδου διευθυντού του Β' Δημοτικού και αρίστου γνώστου της βυζαντινης μουσικής.

Λίαν χαρακτηριστική η τάξις η οποία επεκράτησεν εντός του ναού κατά την διάρκειαν της ακολουθίας οφειλομένη εις τους κ.κ. επιτρόπους Ευάγγ. Μπιτσικάρην, Μιχ. Κολωνιάρην, Δημ. Ελευθερίου και Γ. Ζαχόπουλον, οι οποίοι κατόρθωσαν παρ' όλην την κοσμοπλημμύραν να τηρήσουν τάξιν απόλυτον και παραδειγματικήν.

Ωραία και σεμνά στολισμένος ο επιτάφιος του αγίου Νικολάου. Την διακόσμησιν ανέλαβον αι δες της συνοικίας Μερόπη, Ελένη και Παρασκευή Παναγιωτοπούλου, Τασία Κολωνιάρη, Ευαγγελία Στρογγύλη και άλλαι πολλάί. Εκ της όλης διακοσμήσεως προεξέχει η γιρλάντα της δος Παναγιωτοπούλου.

Με μεγάλην σεμνότητα και καλαισθησίαν διεκοσμήθη ο επιτάφιος της Παναγίας Παλαιοημερολογιτών. Κρίναι, τριαντάφυλλα και βιολέττες άσπρες ήσαν τα κυριαρχούντα άνθη. Την πρωτοβουλίαν έχει η εκκλησιαστική επιτροπή αποτελουμένη εκ των κ.κ. Ζήσκα, Κουτσιμανή, Κουστίνον, Τζιαμίχα και Θ. Κουτσιμανή.

(ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ 19-4-1936)

ΕΙΣ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ, Μάιος.- Όπως πάντα η Μεγάλη Εβδομάς εις το Λιτόχωρο διήλθεν εν νηστεία και προσευχή. Εφέτος οι επιτάφιοί μας λόγω της αναπτυχθείσης μεταξύ των δύο ενοριών αμίλλης εστολίσθησαν λαμπρότατα.

Ο στολισμός του επιταφίου του Αγίου Νικολάου παρουσίαζε κάποιαν πρωτοτυπίαν όσον αφορά τον διάκοσμον και ήτο από πάσης απόψεως καλλιτεχνικώτατος. Τον στολισμόν των ανέλαβον αι δεσποινίδες Παρασκευή Παναγιωτοπούλου, Βούλα Καρπόνη, Λινίτσα Τζιανή και Μαρίκα Παναγιωτοπούλου. Του ιερού ναού του Αγίου Δημητρίου τον στολισμόν έκαμον αι εξής δ/νίδες: Βούλα Αναγνωστοπούλου, Κατίνα Κ. Γκουντέλια, Μαρίκα Γ. Γκουντέλια, Ευαγγελή Ελευθερίου, Κατίνα Χούτα, Κατίνα Τσιτσιλικά, Αθηνά Παπακωνσταντίνου, Ακριβή Γκουντάρα, Βασιλεία Τσιτσιρίκου και Ελένη Γκουντέλια.

Το εφετεινό Πάσχα μας βρήκε μέσα σε μια ψυχική και σωματική διάθεσι για να γιορτάσουμε με περισσότερο κέφι και ευθυμία την εορτήν των εορτών και την πανήγυριν των πανηγύρεων. Η πρώτη μέρα του Πάσχα περιωρίσθηκε εις την επιβεβλημένην επίσκεψιν των συγγενικών και φιλικών μας σπιτιών και εις το γλέντι.

Επίσης, τα αστυνομικά όργανα της κωμοπόλεώς μας την πρώτην ημέραν έκαμαν τρικούβερτο γλέντι. Στο χορό διεκρίθη ο ενωμοτάρχης κ. Πανέστος Χιωτέλης, στους ευρωπαϊκούς ο οπλίτης Μπόζος. Εκείνος όμως που και φέτος κράτησε τα σκήπτρα ήτο ο γέρος φουστανελλοφόρος Μπαρμπα Καλιός Βλάμης μακεδονομάχος, όστις επί μίαν ολόκληρον τεσσαρακονταετίαν σηκώνει το λάβαρο της Πασχαλιάς.

Την επομένην επί τη ονομαστική εορτή του Βασιλέως εγένετο η δοξολογία εις τον φερώνυμον ναόν του Αγίου Γεωργίου πρωτοστατούντος του πανοσιολογιωτάτου αρχιμανδρίτου κ. Τσιτσιρίκου. Εις την δοξολογίαν παρέστη ο αστυνομικός ενωμοτάρχης Πανέστος Χιωτέλης, ο προεδρεύων της κοινότητος κ. Παπαθανασίου καθώς και το νεοδιορισθέν κοινοτικόν συμβούλιον αποτελούμενον από τον πρόεδρον κ. Ε. Μπιτσκάρην και τους συμβούλους κ.κ. Κ. Τσιφοδήμον και Δημ. Τριανταφύλλου, οι πρόεδροι των οργανώσεων και των γεωργικών Συνεταιρισμών, το διοικητικόν συμβούλιον του Εθνικού Μορφωτικού Συλλόγου Λιτοχώρου, ο προϊστάμενος των Τ.Τ.Τ. μεθ' ολοκλήρου του προσωπικού, ο δασάρχης κ. Β. Ρούσσος, οι διευθυνταί των δημοτικών σχολείων κ.κ. Π. Υετίων και Δ. Αξατσιδης μεθ' ολοκλήρου του διδακτικού των προσωπικού, καθώς και πλήθος κόσμου. Τον πανηγυρικόν της ημέρας εξεφώνησεν ο κ. Γ. Ζήσκας. Μετά το πέρας της δοξολογίας τα δύο δημοτικά σχολεία ετραγούδησαν τον Βασιλικόν ύμνον, ακολούθως δε εψάλη ο εθνικός ύμνος.

Επί τη ευκαιρία της εορτής του Βασιλέως ο εθνικός μορφωτικός σύλλογος Λιτοχώρου έδωσεν μεγάλην οικογενειακήν χοροεσπερίδα δια την ενίσχυσιν του ταμείου του. Ο χορός εδόθη εις την καταλλήλως διακοσμηθείσαν αίθουσαν του καφενείου Χρ. Κουτσιμανή. Η έναρξις του χορού εγένετο με τον θάνατον Καλαματιανόν. Το κέφι εκράτησεν μέχρι της 3ης πρωινής. Εις την κλήρωσιν του λαχείου ημνοήθη σκανδαλωδώς υπό της θεάς τύχης η δις Ευαγγελή Μπόντη κερδίσασα τα δύο κυριώτερα λαχεία και δεύτερον η δ/νίς Βούλα Μασταγκά.

Την ως άνω χοροεσπερίδα ετίμησεν ολόκληρος η κοινωρία Λιτοχώρου. Διακρίναμεν τον κ. Γιαννουλόπουλον μετά της κυρίας του, τον πρόεδρον του συλλόγου κ. Γ. Βλαχόπουλον μετά της κυρίας του, τον κ. Π. Ολύμπιον ιατρόν μετά της κυρίας του, τον κ. Ι. Χουζούρην ιατρόν μετά της δίδος αδελφής του Σοφίας και δίδος ανεψιάς του Βούλας, τον κ. Ν. Μπόντην μετά της δίδος αδελφής του Παρασκευούλας και με την μνηστήν του Αντιγόνην Μόσχοβα, τον κ. Δ. Κουτσιμανήν μετά της κυρίας του, τον κ. Δ. Τσίρον δ/ντήν συνεργατικής αυτοκινήτων μετά της κυρίας του, τον κ. Γρ. Φούντον μετά της κυρίας του, τον Δ. Κατσαμάκαν μετά της κυρίας του, τον κ. και την κ. Βλαχοπούλου, τον δημοδιδάσκαλον κ. Ι. Τσιμούραν μετά της αδελφής του Λισσαβέτας και εξαδέλφης του Βούλας Μασταγκά, τον δόκιμον φοιτητήν κ. Δ. Γεωργουλήν μετά της δίδος εξαδέλφης του Ευαγγελής Μπόντη, τον κ. Κ. Οικονόμου μετά

της δίδος αδελφής του Μαρίκας, τον κ. Μ. Καρακίτσον μετά της αδελφής του Νίτσας, τον κ. Ε. Γιαννουλόπουλον μετά της εξαδέλφης του Ελένης Χρ. Νικολοπούλου, τον κ. Ι. Ζιάσακον μετά της μνηστής του Λινίτσας Τζιαννή, τον κ. Α. Πειστικόν μετά της δίδος αδελφής του Ολυμπίας, τον κ. Ι. Βασιλείου γεωπόνον, τον Οδ. Βάρκαν φοιτητήν της γεωπονίας, τον απόφοιτον Οδοντιατρικής Βακλαβάν, τον κ. Δ. Μάνον, Γ. Σταμούλην, Ν. Γ. Ελευθερίου, καθώς και τους Γ. Βασιλείου, Νικ. Κ. Ελευθερίου και τους κ. Γ. Τσιμούραν και Σπ. Ζιάσακον και πολλούς άλλους ών τα ονόματα μας διαφεύγουν.

Την διανομήν των εισιτηρίων ανέλαβον οι κ. Ι. Βασιλείου, Δ. Γεωργουλής και Α. Πειστικός, καθώς και αι δίδες Λίζα Πατσιαρικά, Λούλα Χουζούρη και Ελένη Χ. Γιαννουλοπούλου.

Παρεκλήθημεν εκ μέρους του συλλόγου, όπως ευχαριστήσωμεν θερμώς τους ως άνω αξιοτίμους κυρίους και τας ευγενώς προσφερθείσας δίδας καθ' όσον εις το ως άνω γκρουπ οφείλεται η επιτυχής διανομή των εισιτηρίων. Επίσης, συγχαίρομεν θερμώς το διοικητικόν συμβούλιον του συλλόγου δια την ευγενή των προσπάθειαν.

(ΦΩΣ 10-5-1937)

Δεύτερη Ανάσταση. 1954.

Φωτογραφία: Λ. Μουρσιώτης

«Δεύτε λάβετε φως». 1950.

Φωτογραφία: Α. Μουρσιώτης

«Χριστός ανέστη εκ νεκρών». 1956.

Τα κορίτσια του
Επιταφίου του Αγίου
Δημητρίου. 1957.
Φωτογραφία: άγνωστος

Φωτογραφία: Α. Μουρσιάντης

*Ναύτες Λιτοχωρίτες κρατούν τον Επιτάφιο
του Αγίου Νικολάου. 1966.*

Το Πάσχα στο παλιό Λιτόχωρο

Συντάχθηκε απο τον/την μουσειο

Δεύτερη Ανάσταση